

Kuva: Kirsi Alastalo

21. Pukeutuminen

Sukulaisilta saadut vaatteet purettiin
ja ommeltiin uusille käyttäjille.
Vaatteita kierrätettiin lapselta toiselle.
Kaikilla oli parsitut ja paikatut vaatteet.

Vuosikymmenen alussa kaupoista
ei yleensä saanut valmisvaatteita.
Lähes kaikki vaatteet valmistettiin kotona.
Kiertävät kotiompelijat tekivät ihmisille vaatteita
ja samalla opettivat talon tyttärille pukuompelua.
Suurissa kaupungeissa oli lisäksi ompeluliikkeitä.

Pikkutytylle oli juhlahetki, kun hän sai
naapurin tädin tekemän uuden mekon jouluksi.
Sitä piti käydä sovittamassa ainakin kaksi kertaa.

Kuva: Kirsi Alastalo

Esiliinoja ommeltiin puuvilla-, villa- ja satiinikankaasta.

Tädillä oli nuppineuloja kuluneessa metallirasiassa.
Hän piti neuloja huuliensa välissä,
ennen kuin lyhensi niillä hameen helman.
Oli ihme, ettei hän nielaissut yhtään neulaa,
vaikka jutteli samaan aikaan.

Valmiita neuleitakaan ei ollut kaupoissa.
Äidit ja isoäidit opettivat tytöille,
miten vanhat sukat ja villapaidat puretaan
ja langasta tehdään uusia neuleita
käsityölehtien ohjeiden mukaan.

Teinityttöjä alkoi vähitellen harmittaa,
että mekko oli samaa mallia kuin äidillä.
Mieluummin haluttiin mallia
ulkomaisista elokuvista.
1950-luvulla syntyi nuorisomuoti:
rock and roll, farkut ja purukumi.

Kuva: Eero Makkonen / Suomen valokuvataiteen museo / Alma Media / Uuden Suomen kokoelma / rajattu

James Dean ja Nuori kapinallinen -elokuva toi muotiin farkut ja nahkatakin.

Tytöillä oli rusetilla kietaistu poninhäntä,
nilkkasukat ja kellohame.
Brigitte Bardot'n ruutumekko sai aikaan
valtavan muotivillityksen.
Puserona oli jumpperi
tai miesten valkoinen kauluspaita.
Naisten pitkien housujen käyttöä
ei vielä hyväksytty koulussa kuin urheilutunneilla.
Vapaa-aikana tytöillä oli tennarit
ja kapeat, puolisääreen ulottuvat housut.

James Dean toi muotiin farkut ja nahkatakan
käyttämällä niitä elokuvassa *Nuori kapinallinen*.
Hiusten otsakiehkura muotoiltiin Brylcreemin avulla.
Se oli hyvin suosittua miesten hiusrasvaa.

Sunnuntaisin ja vierailuille puettiin pyhävaatteet.
Olipa koti miten vaatimaton tahansa,
niin kaikilla oli siistit pyhävaatteet.
Aikuiset käyttivät hattuja.
Hyvin pukeutuvalla naisella oli lisäksi hansikkaat.
Kenkien ja käsilaukun piti sointua yhteen.

Nailonsukat olivat saumallisia
ja niihin tulleet silmäpaot
parsittiin tai silmukoitiin.
Monet kaupat vastaanottivat
rikki menneitä sukkia silmukoitaviksi.
Sukat kiinnitettiin liiveihin sukkanauhoilla.
Sukkahousut keksittiin vasta myöhemmin.

Keskustele

Kuka ompeli tai neuloi vaatteesi?
Mitä vaatteita teit koulun käsityötunneilla?
Mitä mieltä olit nuorisomuodista?
Oliko sinulla joku ihanne, jonka pukeutumista jäljittelit?

Pukeutuminen

Kysymyksiä

Millaisia vaatteita sinulla oli 50-luvulla?

Kuka ompeli tai neuloi vaatteesi?

Mitä vaatteita teit koulun käsityötunneilla?

Oliko sinulla joku ihanne, jonka pukeutumista jäljittelit?

Mitä mieltä olit nuorisomuodista nuorena? Entä nykyään?

Oliko sinulla kellohelmainen kukkamekko?

Millaisia asusteita, kuten laukkuja, vöitä, huiveja ja solmioita, sinulla oli?

Millainen vaate on jumpperi? (Vartalon muotoja myötäilevä neulepusero)

50-luvulla ”Hollywoodin kulta-aikoina silloisia siveyssääntöjä kierrettiin pukemalla leffojen kurvikkaat tähtöset niukkoihin neuleisiin. Näin sinällään peittävästä jumpperistakin saatiin superseksikäs.”

Miten aikuiset miehet pukeutuivat työssä ja kodin ulkopuolella?

Katso

Elävä arkisto: Hae ”Kuinka nainen sai housut”.

(neljä videota á 7–9 min sekä artikkeli)

Elävä arkisto: Hae ”Kellohame heilahtaa 50-luvun malliin”.

(6,5 min video)

Lue

Keski-Suomen museo: Hae ”Haloo, minä täällä! - Jälleenrakennus 1950-luku”.

Valitse ”Pukeutuminen”. (artikkeli)

Hakusanat

Brylcreem, Marimekon klassikot: Jokapoika ja Jokamies